Ч. 6 Пятниця 10 (22) січня 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Лихва в Галичині.

(Бесїда пос. Вахнянина, виголошена на засїданю Палати послів дня 18 січня с. р.)

Причини лихви і її роди.

Висока Палато! Я зголосив ся до слова, щоби розповісти про деякі з'явища, котрі у нас в Галичині на жаль від многих літ стоять на порядку дневнім, а тому й заслугують, щоби вис. управа міністерства справедливости зволила їх не лиш ласкаво послухати, але й завчасу взяла ся до способів, щоби се з'явище як найскорше згладити з сьвіта.

Я не правник, мимо того пускаю ся на поле правниче, бо гадаю, що розбиране місцевих відносин, хоч би то робив й не фаховий в справах правничих чоловік, може мати для законодавства бодай ту вартість, що дає спонуку. Лиш то мають на цїли мої виводи. Яко довголїтний, тихий спостерігатель економічних відносин моєї вітчини, прийшов я до того непохибного переконаня, що нагле зубожіне сїльского населеня має свою причину не лиш в загальній кризї рільничій, не лиш у великім задовженю ґрунту, не лиш в сильнім обтяженю его реальними податками, але що есть богато то більшого то меншого лиха, котре підкопує материяльне істноване малого господаря поволи, але систематично і для того дуже трівко. Одно таке лихо стало ся у нас в краю справдешною язвою, есть то лихва (Голоси: Дуже слушно!), котра мимо закона против лихви з 1877 р. не лиш виступає у нас всюди, що правда потайком, але в найрізнороднїйших видах і формах, що також удає ся так знаменито, що наш край здобув собі вже імя клясичного краю лихварского.

Не буду о тім широко розводити ся, хто, які обставини і які теориї дали основу до сего тяжкого лиха, і які то були обставини, серед яких оно зрастало. Не можу однакож не згадати, що міністерским розпорядженем з дня 3 серпня 1860 р. і двома конституцийними законами з 14 і 27 червня 1868 р. парлямент і правительство докинули також і свою лепту до сеї язви краєвої.

Згаданим розпорядженем міністерияльним з 1860 р. знесено позовність жаданя заплати суми понад 2 зр., повставшої з подаваня гостям спірітусових напитків, а законом з 1868 р. проголошено свободу подїльности селяньского ґрунту і повну свободу процентів і лихви. Стало ся то як-раз в часі, коли филї т. зв. лїбералїзму ішли дуже високо і була гадка, що у свобіднім руху капіталу і ґрунту, у свобідній конкуренциї, та у свободї попиту і подажі, знайшов ся ущасливляючий момент. Від того часу лихва у нас так закорінила ся, що видані пізнїйше закони против лихви і против піяньства з року 1877 взглядно 1887 позістали майже без успіху.

Лихва яко така проявляє ся в Галичині укритою під найрізнороднїйшими формами, в першій лінії яко лихва грошева, відтак яко лихва від збіжа, від ґрунту, роботи, плодів природи і худоби. Не хочу занадто томити уваги вис. Палати, але позвольте менї мої панове, що поговорю лиш о кількох типічних формах лихви.

Лихва грошева або процентова.

Отже передовсім лихва грошева або процентова. Она розвинула ся і виховала ся у нас рівнобіжно з потребою позички селянина.

Засновані в Галичині в перших десятках нашого столїтя за панованя цїсаря Франца I. громадскі каси задаткові і громадскі шпихлїрі, майже зовсїм заснїтили ся. Товариств задаткових, повітових кас позичкових і кас ощадности есть у нас не маловажний подостаток, але селянин звичайно не користає з них достаточно. (Зовсїм слушно!)

1) Задля того, що в тих заведенях можна давати позичку лиш в більших сумах і лиш на гіпотеку; — 2) бо бране такої позички сполучене з великими клопотами і коштами; — 3) бо занедбане одніськоі рати потягає за собою зараз екзекуцию, — а що найважнїйше — що селянин волить малий, скорий а при тім тайний кредит, як всякий инший, то есть, так сказати би звичай в нашім краю. Селянин хоче уходити за незадовженого — хоч би то не знати, що коштувало — хоч би він і зруйнував ся. Така вже у него пуста вдача.

Отже коли в осени або в зимі селянин зужиткував свій засіб збіжа, коли в чотирох річних речинцях має платити свої податки, коли случайно переймає спадщину і має зложити кошти перенесеня, коли настане неврожай, голод, град, коли справляє хрестини або весїлє або має обходити похорон, або коли має постарати ся о щось продуктивного для свого господарства — у всїх тих случаях звертає ся недосьвідний, пустої вдачі і лиш за надто ча-

6)

Послїдний з Могіканів.

(Повість Джемса Фенїмора Купера).

(Дальше)

Гевард пішов борзо за полїшуком на то місце, де стояла мала громадка. Прийшовши до дївчат, що зажурені чекали на них, сказав їм, які услівя поставили нові їх проводирі, та що треба конче покинути весь страх, а цїлу свою увагу звернути лиш на то, як би можна втікати.

Хоч они приняли ту непокоячу вість не без потайного страху, то все-таки на вид грозячої небезпечности — а може й для того, що Гевард виступив сьміло, як пристало на мужчину — готові були піддати ся всему.

Не відзиваючись анї словом і не надумуючись довго дали ся єму здоймити з сїдла і побігли з ним над воду, куди їх всїх полїшук закликав, більше знаками як словами.

— А що-ж почнемо з тими нїмими сотворінями — шепнув білий. — Забити їх — жаль, а лишити їх тут, значить сказати Мінґам, що їх властителї мусять бути десь недалеко звідси.

— Лишіть їх, нехай бігають собі по лїсї — сказав на то Гевард.

— Нї; було би лїпше збити тих вовкулаків з дороги, щоби гадали, що треба гнати за нами так скоро, як кіньми. Га, треба так зробити; від того на ваші огнисті очи зайде полуда. Чуєте, Чінґач... А то що порушило ся там в корчах?

— То лоша.

— Оно на всякий случай мусить згинути — шепнув полїшук і хотїв зьвіря вхопити за гриву, але оно зручно вирвало ся від него. — Возьми стрілу, Ункасе!

— Стійте! — відозвав ся на весь голос властитель засудженого на смерть зьвіряти, не зважаючи на то, що другі лиш шепчуть — даруйте житє лошатку Міріями! То хорошенький потомок доброї матери і не зробив би сьвідомо нікому нїчого злого.

— Коли чоловік хоче ратувати своє житє, що єму Бог дав, — сказав полїшук строго, то мало що більше зважає на свій власний рід, як на зьвірята в лїсї. Коли відозвете ся ще раз в голос, то нехай Маґва змилує ся над Вами. Пусти свою стрілу, Ункасе, а цїляй добре! Не маємо часу два рази то само робити.

Ледви прогомонїли его послїднї слова, як вже зранене зьвіря впало на колїна. Чінґачґук підбіг, заїхав єму ножем по горлї і кинув лоша, що ще тріпотало ся, в ріку, і оно поплило з водою.

Ся на око люта, але конечна робота показала подорожним страшний образ тої небезпечности, яка їм грозяла. Сестри аж дрожали зі страху і тулили ся до Геварда, котрий мимовольї поклав руку на пістолет, котрий добув із тайстри при сїдлї.

Індияни, не надумуючись довго, взяли конї за поводи і звели їх до ріки. Уйшовши трохи від берега завернули відтак назад і щезли поза клином, що виставав з берега і сховані поза ним ішли дальше горі рікою. Тим часом полїшук витягнув індияньский човен зроблений з кори, схований безпечно за якимсь корчем і дав мовчки знак дївчатам, щоби сїдали в него. Они не противили ся і послухали, хоч з обавою споглядали в темноту поза собою, котра як би чорна барикада вкривала беріг.

Ледви Кора і Алїсия посїдали, коли полїшук дав Гевардови знак, щоби підоймив конець слабого судна високо в гору, а відтак сам взяв за другий і так тягнули човен горі рікою, підчас коли засумований властитель лошатка ішов за ними. Тим способом уйшли спорий кусень дороги і анї один голос не перервав глубокої тишини, лиш вода доокола них шуміла.

Гевард здав човен зовсїм на полїшука, котрий то підходив до берега, то віддаляв ся від него, щоби обійти скали і плеса на ріцї, з чого видко було, як він знає дуже добре сю місцевість. Часом пристанув і серед загальної тишини, котра від шуму водоспаду ставала ще замітнїйшою, надслухував дуже уважно, чи не почує в лїсї людских голосів.

Коли запевнив ся, що все спокійно, ішов поволи і розважно дальше. Наконець прийшли на одно місце ріки, де Гевард добачив щось темного, як би на тім місци, де тїнь від високих берегів ішла дальше на ріку, щось збило ся в купку. Він показав зараз то місце своїм товаришам.

— Правда, — сказав на то полїшук — Індияни з правдивим інстинктом дикунів поховали конї. На водї слїду не видко, а в такій темній норі навіть і сова не добачила би нїчого.

Цїла громадка зійшла ся незадовго знову разом, полїшук радив ся ще раз з Індиянами,

сто легкодушний анальфабет до сільского або повітового лихваря, після того, чи селянин, назначений вже з гори спілкою лихварскою, як материял лихварский, належить до сего або до того району лихварского.

Бо мусите і о тім знати, що лихварі у нас ведуть своє діло на лад ремісла, що поділили цілий край на райони, на поодинокі села і поодиноких мешканців краю і один лихвар не сьміє другому робити шкоди в его ремеслі під загрозою умовленої кари. (Голоси опротивленя. — Потакуване. — Пос. Форетґер: Дуже добре зорґанізовані! У нас инакше! Там приходить один на місце другого!) І у нас так само, але все лиш один. Коли-ж селянин взяв малу позичку у лихваря, обчислене проценту не відбуває ся звичайно инакше як лиш від ринського на тиждень, стопа процентова виносить, як де в якій стороні 1, 2, 5 аж до 10 кр., то робить на рік 52 до 520 проценту. При такім обчисленю від ринського на тиждень має лихвар свою шпекуляцию, таким способом стопа процентова не видає ся селянинови ані за висока, ані за докучлива. Позичка обмежає ся звичайно на малу суму, 5, 10, 20, що найбільше 25 зр., і дає ся лиш на дуже короткий час, від весни аж до жнив, від якогось дня, аж до якогось ярмарку, на місяць, навіть на тиждень. Чим коротший час сплати, тим поплатнійше лихварство.

Коли позичка в час не сплатить ся, то лихвар з початком своєї акциї лихварскої вдоволяє ся охотно одно- дво- три-разовим продовженем свого речинця, але за то жадає від довжника вигоди в плодах природи: збіжа, муки, курий, яєць, лену, конопель, садовини. Але довг внаслідок того росте; до процентів дочисляють ся проценти і проценти проволоки, аж довг дійде до якоїсь висоти і дозріє до баґательковоі позви. Вносить ся позву, довжник не являє ся на терміні, его засуджують заочно, відтак настуває фантоване, оцінюване і ліцитация селяньского господарства, котре відтак знову лиш лихвар сам або его підставлений куммпан може купити, але ніколи якийсь селянин з того самого села. То єсть звичайний хід річий. Однакож буває, що довжник, щоби завчасу ратувати ся, робить з лихварем добровільну угоду, а тогди мусить ему або відступити за безцін часть своєї посілости, або мусить ему часть еї віддати на роки до ужитку, або для часткової сплати довгу віддати яку штуку худобини. Які способи винаходять у нас, щоби обійти закон о лихві, о тім дає нам добре пояснене наш земляк др. Леопольд Каро в своїй суспільно-політичній студиї, друкова ій в Липску в 1893 р. під заголовком „Лихва". Яко правник, адвокат і чоловік, котрий з власного досьвіду мав обильний материял о лихві до розпорядимости, материял зібраний Виділом краєвим, намістництвом, обома президиями висших краєвих судів в Кракові і Львові, міг Каро пізнати докладно лихву, як она виконує ся в Галичині у всім еї укритю. В тій студиї можемо читати, що лихва не лиш дальше хорошо істнує, але й з кождим роком ще більше, ще ліпше розвиває ся. Отже наведу кілька типічних форм, як обходить ся закон з 1877 року.

(Дальше буде.)

Перегляд політичний.

Всї сойми краєві з виімкою моравского і долїшного-австрийского скликані на день 26 с. м.

На вчерашнім засїданю Палати послів ухвалено знесене стемпля від ґазет 149 голосами против 47, а знесене кольпортажі ухвалено 144 голосами против 26. Підчас дебати прийшло було до острої перепалки межи послом Д. Абрагамовичем, (котрий виступаючи дуже остро против пос. Доберниґґа в обороні Поляків, зачепив і пос. Пернерсторфера), а пос. Пернерсторфером. Сей послїдний відповідаючи пос. Абрагамовичеви сказав: Хто називає мене клеветником, есть безвстидним брехуном. Перепалка та стала ся сензациєю дня.

Гостина міністра справ заграничних ґр. Ґолуховского в Берлинї звернула була у великій мірі увагу кругів політичних. Говорено загально, що она стала наслїдком несподїваного іменованя російского амбасадора в Копенгазї, Муравєва, управителем міністерства справ заграничних, що мало би нїби означати вплив цариці вдовиці на російску політику. Однакож круги міродайні заперечили се значінє подорожи ґр. Ґолуховского, а з Петербурга доносять тепер до Poll. Corr., що в тамошних міродайних кругах уважають іменоване Муравєва за запорук незміненого дальшого ходу тої політики, яку вів так успішно кн. Лабанов, а котра відповідала завсїгди намірам царя Николая.

З Білграду доносять, що сербский король Александер має в перших днях марта поїхати до Софії в гостину до кн. Фердинанда. На пирі у короля в честь болгарского аґента дипломатичного, Сирмадиєва, котрий відходить до Відня, дякував ему король за заходи около заведеня дружних відносин межи обома народами.

Новинки.

Львів дня 21-го сїчня 1897.

— Є. Ем. Кардинал Сембратович жертвував на бурсу сьв. Николая в Золочеві 50 зр., за що Виділ згаданої бурси складає найсердечнїйшу подяку. — Подібний даток одержали також бурси в Тернополи, Бережанах, Стрию і Бродах, а „Шкільна поміч" в Станиславові і „Приют" в Самборі по 25 зр.

— Доповняючий вибір одного члена ради повітової в Перемишли з міста Перемишля розписала президия ц. к. Намістництва на день 4-го лютого с. р.

— З Станиславова пишуть: Сьвято Богоявленя відбуло ся сего року мимо несприяючої погоди, бо до відгепели прилучила ся ще мокра заверуха з вітром, при більшім здвизї людий, як минувшого року. Преосьвященний Юліян відслужив службу Божу і водосьвященє в присутности властий і депутациї корпуса офіцирів з фельдмаршалпоручником Залеским і ґенералом Кравсом на чолї. Почетна компанія краєвої оборони з музикою 95 полку проводила крестний похід, в котрім взяв участь Епіскоп з 9 рускими і 4 латиньскими сьвящениками і братства церкви катедральної і латиньскої парохії. По водосьвятю вернув Архиєрей до церкви сам, а крестний похід вертав під проводом Архипресвитера о. Фацієвича через ринок. Війско дало 5 сальв в часї водосьвятия. Богослуженє закінчив Архиєрей в церкві многолїтствами.

— Сестри Служебниці, котрих веденем зай має ся вельми запопадливо о. Кир. Селецкий з Жужеля, ростуть числом чим раз більше. Так довідуємо ся, що в новициятї в Кристинополи єсть 27 дївчат, в захоронці в Самолусках, гусятиньского повіту 5 сестер і дві кандидатки, в захоронці в Циганах, борщівского повіту 5 сестер, в Монастирисках 3 сестри а в Тернополи, де служебниці обняли заряд дому для убогих фундациї кн. Острожского, єсть 5 сестер. Число сестер виносить отже 23 осіб, новицият зміг ся до числа 31. Про потребу і значене сестер Служебниць не станемо говорити, се відчувають наші люди дуже добре в часї жнив, коли діти остають під надзором се-

---

а ті, котрих судьба і житє зависїли від вірности і бистроумности сих незнакомих людий, мали трохи часу розважити свое положенє, і розглянути ся по місцю, на котрім були.

Ріка плила тут вузким руслом межи високими, шпилястими скалами, з котрих одна звисала понад ріку і вкривала зверха то місце, де знаходив ся човен. На вершку тих скал росли сосни, через що здавало ся, що ріка пливе нїби глубокою долиною. Понад рікою, скалами і соснинoю, мимо зьвіздистого неба, повисла була глубока темрява.

Закрут зарослого лїсом берега заслонював позаду вид; але перед ними, і то, як здавало ся, дуже близько, спиняла ся вода і нїби підоймала ся аж до неба, а відтак спадала в печери, з котрих доходив на гору лиш глухий шум і гук. Цїле місце виглядало дійстно на таке, як би було від цїлого сьвіта відмежене і дало сестрам веселїйшого чувства безпечности, коли они стали приглядати ся его дико романтичній красї.

Конї привязали до галузя якоїсь сосни, що росла на скалї, і лишили їх тут у водї, де они мали перестояти цїлу ніч. Полїшук дав знаки Гевардови і его товаришкам, щоби они посїдали на переднім кінци човна, а сам, станув на другім кінци і випростував ся, як би стояв на суднї з далека міцнїйшого материялу. Індияни поступили ся осторожно назад на своє давне місце.

Полїшук відтрутив тепер з цїлої сили човен довгою жердкою від берега так, що оно в однїй хвили опинило ся серед рвучої води і мусїло через кілька хвиль добре бороти ся з нею. Боязькі дївчата, що не сьміли рушити нї руками нї ногами, споглядали з великим страхом на рвучу струю. Яких двайцять разів здавало ся їм, що їх вхопить вир і що певно згинуть, але за кождий раз повела вправна рука їх проводира все як найлїпше. Послїдне, сильне і, як дївчатам здавало ся, довге напруженє вробило конець сїй страшливій сценї.

Алїсия як-раз закрила собі була очи зі страху, що вир вхопить їх і потягне всїх на водоспад, коли човен виплинув нараз коло плоскої скали, що стояла рівно з водою.

— Де се ми? Та що дїяти дальше? — спитав Гевард перш усего, коли побачив, що полїшук вже нїчого не робить.

— Ми при сподї Ґлєну [1]) — відповів полїшук — і перше, що дїяти, треба чим скорше вилазити, бо човен готов перевернути ся, а ми поплили би ся знову там, звідки прийшли, може ще скорше, як би ми того хотїли. Тяжка робота, коли ріка трохи прибуде, а для людий в такім малім човнї з кори і ґуми переплисти не замочившись майже надприродна задача. Лїзьте-ж тепер всї на онту скалу, а я піду по Моґіканів та по дичину. Лїпше чоловікови спати без скалпу, як голодувати, коли єсть що їсти подостатком.

Подорожні зробили так, як він казав, а він сам поплив човном і незадовго щез їм з очий.

Бідні подорожні, лишившись без проводиря, не знали через хвильку, що робити, бояли ся навіть поступити ногою на сїй порепаній скалї, бо страх їх брав, щоби не спали в яку з тих многих, глубоких печер, в котрі, як їм здавало ся, вода доокола них спадала.

Їх нерішимість скінчила ся, скоро незадовго по тім човен вернув і привіз до них знову їх нових приятелів.

— Ну, тепер ми в кріпости і запровіянтовані — відозвав ся Гевард весело — та можемо сьміло ставити опір Монкальмови і его союзникам. Але, мій бачний друже, чи можете Ви відкрити на суши кого з тих, що їх називаєте Ірокезами?

— Називаю їх Ірокезами, бо кождий тутешний, що говорить чужою мовою, у мене ворогом, хоч би він казав, що служить королеви! Коли Вібб хоче мати вірних і честних Індиянів, то нехай бере собі племена Делаварів, а тих брехливих і захланних Моґаків та Онейдів з їх шести народами падлюків нехай пішле туди, куди они по своїй натурі належать, до Француза!

— То ми би проміняли тогди приятеля, готового до війни, за якогось нездалого. Я чув, що Делявари позбули ся своїх воєнних топорів, та поставали бабами.

— Ганьба тим Голяндцям та Ірокезам, що їх своїми чортівскими штуками намовили до такої угоди! Але я знаю їх від двайцять лїт і скажу кождому, що він брехун, хто важив би ся казати, що Делявари то підлі боягузи. Ви відогнали їх племена від побережа і готові охотно вірити в то, що їх вороги говорять, іменно, що можете в ночи спати спокійно в перинах. Нї, нї — у мене кождий Індиянин, що говорить чужою мовою, Ірокез, чи табор его племени в Канадї чи в Йорку.

Коли Гевард побачив, що полїшук стоїть уперто по сторонї своїх приятелів, Делаварів або Моґіканів (бо Моґікани були лиш частию того самого численного народу) і що то могло би довести до довшої суперечки, звернув зручно бесїду на щось иншого.

— Та що мене обходить та угода! — сказав він. — Я знаю тепер, що Ваші оба това-

---

[1]) Водоспад недалеко нинїшного міста Саратоґи.

стер і в часї слабостий, коли сестри з нараженем власного здоровля пильнують хорих і приготовлюють лїки. Додамо, що в черновецкій „Буковинї“ печатає ся оповіданє з житя наших сестер Служебниць п. з. „Сестра Юлїя“, написане Анною Сторожівною, а тут з'ображене посьвяченє і праця, з якими одна з них відносить ся в своїм званю до оточеня.

— **Огні.** З Рогатиньского пишуть: Сего місяця о годинї 11-тій в ночи навістила пожежа село Дегову і знищила до тла 8 загород, при чім найзаможнїйших 12 родин, по більшій части необезпечених, зістало крайними бідаками. Немилосердний ворог огонь в часї найсолодших снів, вигнав з теплої хати 49 осіб на сніг, в часї тріскучого морозу. До ратунку прибув скоренько п. Адальберт Бидлиньский, командант жандармериї в Княгиничах і при помочи людий з сусїдних Псар, взяв ся до дїла так сьміло і уміло, що мимо вітру, сприяючого лютому елементови, вирвав з пащі пожежи сусїдну стріху та й сгіжок зі збіжем і сїном. Задля того ціле село почуває для п. А. Бидлиньского вдячність.

— **Під колесами поїзду.** Снїгова метїль, яка лютила ся дня 11-го с. м. в Тернопільщинї, стала ся причиною страшної пригоди. В тім дни на новім шляху зелїзничім Острів-Галич пущено наперед льокомотиву, щоби прочистити дорогу поїздови, котрий мав розвезти до двірцїв інвентар. В часї, коли льокомотива доїздила на шляху між Ходачковом а Денисовом до зелїзничої будки ч. 41, вертав будник тої-ж будки Михайло Фют від будки ч. 40 до дому. Коло будки ч. 41 була велика снїжна заміть, так, що Фют війшов під купу снїгу, не бачучи надходячої льокомотиви. В тій хвили льокомотива в'їхала в той снїг, убиваючи нещастного будника. Комісия судова сконстатувала смерть. Поїзд же на тім шляху стояв два дни завіяний снїгом і треба було ужити аж сто кількадесятьох робітників, аби єму можна отворити дорогу.

— **Шайку нелїтних опришків** викрила коломийска полїция. Нї один з арештованих не переступив 15-го року житя, а всї обкрадали сьміло і зручно купцїв і приватні доми.

— **Незвичайний страйк.** В Бродах застрайкували всї фіякри з досить дивної причини, бо з причини злих доріг в містї. На улицях не видко нї одного фіякра. Страйк певне не довго потреває, але може батьки міста схаменуть ся та порадять що на лихі дороги.

— **Мимовільне убийство.** Властитель фільварку в Руденку коло Лопатина, Вайсброд, вийшов дня 22 грудня 1896 з рушницею на лози, а вернувши домів, дав вичистити рушницю наймитови. Рушниця була набита, о чім наймит не знав і жартом грозив 3-лїтному синови Вайсброда, що его застрілить. І справдї підвів курок, потягнув відтак за язичок, рушниця вистрілила і цїлий набій застряг в голові хлопчика, котрий упав трупом на місци.

— **Лови на рися.** З Підгородець коло Східницї доносять: Вже від кількох лїт роблять в нашій околици рисї великі шкоди між зьвіриною, котрої й так мало в наших пустих горах; кажуть навіть, що перед кількома тиждиями рисї кинули ся на селянина, що ішов ночию з Борислава до Орового і покалїчили его. Аж сими днями в підгородецких лїсах коло Урича удало ся лїсничому Маричеви висьлїдити з великим трудом два великі рисї. Першого убито, другий же утїк і скрив ся в розколинї скали, званої „Острий камінь“, в котрій сидів, стережений лїсними аж до другого дня. Коли лїсничий не міг его в нїякий спосіб вигнати зі скальної щілини, пустив на него малого ямника. Малий пес непокоїв рися чотири години і аж під вечір рись навкучивши собі уїдане ямника, висунув трохи голову зі щілини, розглядаючись, чи не удасть ся єму утечи. Побачивши се, лїсничий стрілив до него, але лише зранив его, а рись вхопивши пса, потягнув его за собою до ями. Підлїсничий Бітнер побоюючи ся, що рись може пса роздерти, пробовав жердкою ще раз вигнати рися зі скали, але в тій хвили рись лишивши пса, кинув ся Бітнерови на карк. Марич, що стояв о кілька кроків, стрілив в тій хвили до рися і цїльним стрілом увільнив підлїсничого від небезпечности.

— **Самоубийство на сценї.** З Пешту доносять о такій сумній пригодї, яка лучила ся в місцевім театрі в містї Арадї. Дня 15 с. м. виставляно в тім театрі штуку, в котрій при кінци послїдної дії головний герой відбирає собі житє вистрілом з револьвера. Публика чує вправдї гук вистрілу, але не бачить самого самоубийника, бо актор має застрілити ся за кулїсами. При кінци оногдашного представленя, актор Коломан Баля, що грав згадану ролю, приложив револьвер до скрони і застрілив ся справдї. Численна в театрі публика не причувала того, що стало ся за кулїсами і коли заслона спустила ся, оплескувала гру артистів; але артисти були затревожені, коли побачили, що їх товариш відобрав собі житє. Кажуть, що причиною самоубийства була недуга серця і нещастна любов. Баля мав очевидячки від давна намір відобрати собі житє, бо на той вечер запросив до театру всїх своїх приятелїв і знакомих і заповів їм, що буде грати так добре і з такою правдою, як нїколи перед тим і як певне нїколи вже єму не удасть ся пізнїйше. І справдї додержав слова. Він походив з богатої шляхотскої родини і був офіцаром, а відтак вислуживши вступив до театру.

— **Обманьство на пять мілїонів.** Бюро париского товариства асфальтового опечатано з причини, що викрило ся в нїм велике обманьство. Именно показало си, що то товариство обмануло місто Париж о 5 мілїонів франків, бо за відомостию урядників маґістрату уживало до будови улиць старого материялу.

— **Щаслива мати.** В Найлерхенфельд, передмістю Відня, живе жінка бідного робітника, Анна Гельм, котра в одинайцятьох породах видала на сьвіт аж 32 дїтий. Щаслива мати мала три рази по двоє, шість разів по троє, а два рази по четверо дїтий. Та женщина вийшла замуж в 14-ім роцї житя і дала мужеви ті дїти в часї 20-лїтного пожитя з ним. Подібного случаю доси нїгде не знали. З дїтий Гельмової було 26 хлопцїв і 6 дївчат. Цїкава обставина, що Гельм сам есть близнюком, а Гельмова одною з четверняг. Мати ей мала 38 дїтий. Зваживши, що на 13 мілїонів уродин припадає ледве 35 уродин четвернят, то тим цїкавійший случай з Гельмовою, у котрої лучило ся то два рази, а именно в девять місяцїв по вінчаню, коли она мала пятнайцять лїт.

— **Рабунки на мерцях.** В Атенах виступив один з членів ради громадскої на засїданю з обвиненем, що на кладовищи атеньскім практикує ся обдиранє мерцїв. Слїдство виказало, що на чолї рабівників стоїть сторож цвинтаря і має до помочи кільканайцять осіб, головно гробарів. То дібране товариство мало широкі зносини з кількома торговцями одїжи, котрих рівнож потягнено до одвічальности. Що дня о год. 10-тій вечером відкопувано сьвіжі гроби, обдирано мерцїв з одїжи і дорогоцїнностий, жінкам відтинано волосе а мерцїв вкидано до домовини лицем до долу, боком і т. п. Рівнож покрадено всї шовкові шарфи і кокарди від вінцїв, котрі переховувано в окремім складї на кладовищи. Один торговець, що закупував всї шарфи і кокарди, заробив на них в однім роцї 15.000 драхм. Злочинцї признали ся до вини, однак старають ся зменшити тягар своєї вини осьвідченем, що уважають за невідповідне, щоби одїж точили хробаки, коли она може служити на потреби живих людий. Які благороднї!

Господарство, промисл і торговля.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних** оповіщує: З днем 15 січня с. р. заведено на шляхах коломийских зелїзниць льокальних новий розклад їзди.

„Дотеперішню назву стациї „Триест вільна пристань“ лежачої на шляху Герпеліє Триест змінено з днем 1 січня 1897 на „Трієст-пристань“.

Північно-нїмецкий рух збіжевий з Галичиною і Буковиною. З днем 1 лютого 1897 увійде в житє додаток I. до тарифи для висше згаданого руху.

Перестанок Боньовіц на шляху Оломунець-Штернберґ зелїзницї північної Цїс. Фердинанда уряджено з днем 1 січня 1897 також для руху товарового в повновозових наборах.

Телеграми.

Будапешт 21 лютого. В Аэінї напали жінки страйкуючих гірників будинок дирекциї і все в нїм понищили. Прийшло було до великої бійки, в котрій жандарми застрілили 8 робітників і дві жінки.

Дрездно 21 січня. Король надав ґр. Голуховскому домашний ордер брилянтової корони.

Відень 21 січня. На пирі данім клюбом Гогенварта були з руского клюбу посли Барвіньский, Вахнянин і Охримович.

Рим 21 січня. Король має підписати нинї декрет закритя сесиї парляментарної а рівночасно і декрет, розвязуючий парлямент.

рші хоробрі і хитрі борцї. Чи може они виділи наших ворогів, або зачули їх?

— Індиянин то такий чоловік, що звичайно можна его скорше почути на собі, як добачити! — сказав на то полїшук. — Я спускаю ся на инші знаки, як такі, котрі можна оком добачити, коли шукаю слїдів якого Мінґа.

— А чи Вам Ваші уши кажуть, що они витропили нашу крийвку?

— Було би менї прикро, як би так було, хоч се місце може видержати не аби який напад. Але не можу і того заперечити, що конї, коли я коло них переходив, дрожали зі страху, як би вітрили вовків, а вовк любить держати ся недалеко індияньского табору, щоби там збирати недоїдки з дичини.

— Ви забули на оленя! Або може чи не то убите лоше звабило їх недалеко від нас. А то що так зашелестїло?

— Бідна Міріям! — шепнув сьпівак — так вже, видко, було призначено твому лошати, щоби оно стало ся жертвою хижих зьвірів!

— Тому чоловікови дуже важко на серци, що лоша згинуло — відозвав ся на то Соколине Око. — Але коли він вірить в призначінє, то незадовго пізнає, що лїпше убити четвероножне зьвіря, як виставляти на небезпечність житє людий. — Але Ви може й правду кажете — говорив він дальше, відповідаючи на Гевардову замітку — і може найлїпше зробимо, коли відріжемо собі печеню, а решту кинемо у воду бо готові ще прийти вовки та із зависти вити на березї! Впрочім Ірокези зараз би здогадали ся чого вовки виють!

Полїшук, сказавши то, кивнув на Могіканів, щоби ішли за ним і всї три пезли поза простовисною скалою, що на кілька ліктів далеко від води піднимала ся в гору.

Глава шеста.

Гевард і его товаришки дивили ся на то загадочне поступованє трохи з якимсь непокоєм, бо хоч поведенє білого було доси бездоганне, то все-таки его просте убранє, его простота, его велика антипатия разом з характером его мовчаливих приятелів могли викликати підозріне у людий, що стали ся лише що недавно жертвою індияньскої зради.

Лиш той незнакомий не звертав на то все уваги. Він сїв собі на якийсь камінь і сидів мов би не живий, хиба що лиш часто зітхнув глубоко. Незадовго почули ся якісь придушені голоси, так, як би кількох людий десь глубоко в земли кликали один на другого, аж нараз заблисло сьвітло і викрило подорожним тайність місця.

На самім кінци якоїсь вузкої глубокої печери в скалї сидів полїшук з горіючою сосновою скипкою в руцї. Трохи подальше від него стояв Ункас. Подорожні споглядали не без обави на гнучку повабну стать молодого Могікана. Хоч его тїло вкривала більше як звичайно зелена мисливска блюза, способом як убирають ся білі, то все-таки его палкі, чорні очи не були закриті і споглядали хоч спокійно але таки страшно, а так само було видко сьмілі черти гордого лиця, як они сьвітили ся від вродженої червоности та благородну форму голови обголеної аж по сам скальповий чуб.

Індиянин, бачите, голить собі голову, лишаючи волосе лиш на самім чубку, щоби той, хто его побідить, міг тим лекше его обскальпувати.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: Адам Краховецкий

З друкарні В. Левиньского під зарядом В. І. Вебера.